
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Peiró gabà, Laia. *[ApS] Entitat La Troca: Reorganització dels materials de l'Espai Canalla per al desenvolupament infantil de 0 a 3 anys*. Treball de Final de Grau (Universitat Autònoma de Barcelona), 2025 (Grau en Educació Infantil). 33 pàg.

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/325146>

under the terms of the license.

Grau d'Educació Infantil
Facultat de Ciències de l'Educació

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

**[ApS] Entitat La Troca: Reorganització dels materials de l'Espai
Canalla per al desenvolupament infantil de 0 a 3 anys**

Treball de Fi de Grau

Bellaterra, 1 de juny de 2025. Convocatòria ordinària de juny del 2025

Autora:

Laia Peiró Gabà
Grau d'Educació Infantil
1565067@uab.cat

Tutora:

Lourdes Martinez Minguez
Àrea de Didàctica de l'Expressió Corporal
lurdes.martinez@uab.cat

RESUM (cat)

Aquest treball parteix d'una col·laboració amb l'entitat La Troca per millorar l'Espai Canalla, un espai de guarda lúdic per infants de 0 a 3 anys vinculat a un projecte de formació per a adults. S'ha analitzat l'organització de l'espai i dels materials existents i, mitjançant una fonamentació teòrica basada en Piaget, Vigotski, Pikler o Goldschmied, s'ha proposat una reorganització dels materials per afavorir el desenvolupament integral dels infants. El producte final és un catàleg de materials classificats per racons i funcionalitat, que incorpora codis de colors segons l'etapa evolutiva.

Paraules clau: primera infància, desenvolupament infantil, joc lliure, materials pedagògics

RESUMEN (cast)

Este trabajo parte de una colaboración con la entidad La Troca para mejorar el Espai Canalla, un espacio lúdico de cuidado para niños y niñas de 0 a 3 años vinculado a un proyecto de formación para adultos. Se ha analizado la organización del espacio y de los materiales existentes y, mediante una fundamentación teórica basada en Piaget, Vigotski, Pikler o Goldschmied, se ha propuesto una reorganización de los materiales para favorecer el desarrollo integral de los niños y niñas. El producto final es un catálogo de materiales clasificados por rincones y funcionalidad, que incorpora códigos de colores según la etapa evolutiva.

Palabras clave: primera infancia, desarrollo infantil, juego libre, materiales pedagógicos.

ABSTRACT (ang)

This project is a collaboration with La Troca, in order to improve "Espai Canalla," a playful care space for children aged 0 to 3, supporting mothers participating in training programs. The current layout and materials were analysed, and based on theoretical foundations by Piaget, Vygotsky and Pikler, a reorganization of materials was proposed to support children's holistic development. The final product is a catalogue of educational materials classified by play areas and functions, using a colour code system to indicate age-appropriateness.

Key words: early childhood, child development, free play, pedagogical materials

AGRAÏMENTS

Amb aquest treball, vull expressar el meu agraïment a totes les persones que han fet possible aquest procés d'aprenentatge. A la Lurdes, la meva tutora, pel seu acompanyament constant, les seves orientacions i per haver confiat en mi des del primer moment, quan el projecte semblava ser impossible. A la Cristina, companya de camí en aquest projecte a La Troca, per la seva implicació, suport i complicitat compartida. A l'Adriana i la Latifa, per la seva acollida, per compartir el seu dia a dia amb tanta generositat i per fer de l'Espai Canalla un lloc viu i ple de sentit. Finalment, gràcies de tot cor als infants i famílies que han passat per l'espai, per deixar-me observar, aprendre i créixer al seu costat.

ÍNDEX

1. Introducció.....	5
2. Contextualització de l'entitat.....	6
3. Presentació de l'estructura i objectius del projecte.....	8
4. Marc conceptual.....	9
4.1. Desenvolupament de la primera infància (0-3 anys).....	9
4.1.1. Definició i importància del desenvolupament en la primera infància.....	9
4.1.2. Perspectives teòriques sobre el desenvolupament infantil.....	9
4.1.2.1. Etapes del desenvolupament cognitiu segons Jean Piaget.....	10
4.1.2.2. La perspectiva constructivista i la Teoria sociocultural segons Vigotski.....	12
4.1.2.3. Emmi Pikler.....	13
4.2. Joc i moviment.....	14
4.2.1. Estat de la qüestió.....	14
4.2.2. Etapes del joc.....	15
4.2.2.1. Experimentació sensorial.....	15
4.2.2.2. Joc simbòlic.....	16
4.2.2.3. Joc reglat.....	16
4.3. Adequació dels espais.....	17
4.4. Adequació dels materials.....	18
4.4.1. La classificació.....	18
4.4.2. La selecció.....	19
5. Disseny en col·laboració amb l'entitat.....	21
5.1. Metodologia de treball.....	21
5.1.1. Diagnosi inicial.....	21
5.1.2. Anàlisi d'aspectes de millora.....	22
5.1.3. Proposta de millora.....	22
6. Producte: anàlisi de la producció realitzada.....	25
7. Discussió dels resultats: celebració-reconeixement.....	26
8. Conclusions.....	27
9. Reflexions finals.....	29
10. Referències bibliogràfiques.....	30
11. Annexes.....	33

1. Introducció

Aquest Treball de Fi de Grau pren un format d'Aprenentatge-Servei (Ap-S) en el que es combinen la incorporació de nous coneixements amb el servei a la comunitat educativa en un sol projecte. Així doncs, aquesta idea pretén que els estudiants puguin treballar els continguts acadèmics del Grau d'Educació Infantil i adquirir-ne de nous a través de l'experiència significativa, a la vegada que respon a una necessitat real de la comunitat on es veuen implicats àmbits socials, culturals i educatius. Personalment, al llarg de la meva formació acadèmica postobligatòria m'ha nascut la necessitat de sentir que la meva acció té una repercussió directa i real a la comunitat educativa. És per aquest motiu que he decidit afrontar un projecte en format d'Ap-S.

El cas que ens ocupa neix de l'associació de formació d'adults La Troca, que fa una demanda a la comunitat universitària per acabar de donar forma al projecte *Espai Canalla*.

Aquest espai respon a la necessitat de les mares i pares que estan formant-se a l'entitat de disposar d'un espai de guarda lúdic per als infants de 0 a 3 anys. D'aquesta manera poden assistir als cursos que s'hi ofereixen. Aquest servei es va originar des de necessitat de fer accessible el servei educatiu a les mares de família que no hi accedien a causa de l'assumpció de tasques reproductives i de cura. En aquest context, la igualtat de gènere es veu reflectida directament en l'objectiu de l'Espai Canalla. El servei busca alliberar les dones de la càrrega desigual de la cura infantil, la qual tradicionalment es percep com una responsabilitat exclusiva de les mares. En oferir aquest suport, es fomenta la participació activa de les dones en formacions laborals i educatives, contribuint a reduir les desigualtats de gènere en l'accés a oportunitats de creixement personal i professional. D'aquesta manera l'Espai Canalla no només actua com a espai de guarda lúdic per als infants, sinó que també com a agent promotor de la igualtat d'oportunitats i l'equitat de gènere en el context social i educatiu. La perspectiva social de La Troca dona encara més sentit a l'ànim de millorar el programa educatiu de l'Espai Canalla.

En aquests moments, la necessitat concreta és la d'organitzar l'espai i els materials de tal manera que pugui donar resposta a treballar de manera adequada les rutines amb els infants i que les puguin anar incorporant amb la repetició diària, tenint en compte les diferències d'edats i què poden i com ho poden fer.

Així doncs, la demanda presentada per part de La Troca es basa en:

- a. Organitzar l'espai de tal manera que pugui donar resposta a treballar de manera adequada les rutines amb els infants, tenint en compte les diferències d'edats.
- b. Suport en el triatge de joguines i activitats adequades per a cada edat.

Actualment, l'Espai Canalla no consta d'una organització d'espais i materials basada en una justificació teòrica. Aquesta mancança és una de les raons per les quals aquest treball proposa un marc conceptual que sustenta les decisions realitzades en la remodelació de l'espai, garantint que sigui adequat per al seu propòsit educatiu, creant un entorn estimulants i funcional per als infants.

2. Contextualització de l'entitat

El projecte pren acció a l'entitat La Troca. Aquesta és un espai de trobada i formació oberta a les veïnes joves i adultes dels barris del districte Sants-Montjuïc (El Poble-sec, Hostafrancs, La Bordeta, La Font de la Guatlla, La Marina de Port, La Marina del Prat Vermell, Sants i Sants-Badal), de Barcelona. Cal destacar que aquest territori no disposa de cap escola pública per a persones joves i adultes i compta d'una escassa oferta formativa en competències bàsiques. En les següents figures es pretén ubicar l'entitat en el context urbà.

Figura 1. Ubicació de l'entitat. (a) Distribució dels districtes de la ciutat. (b) Indicació del districte on se situa l'entitat. (c) Indicació del barri on se situa l'entitat. **Font:** Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Barcelona i Viquipèdia.

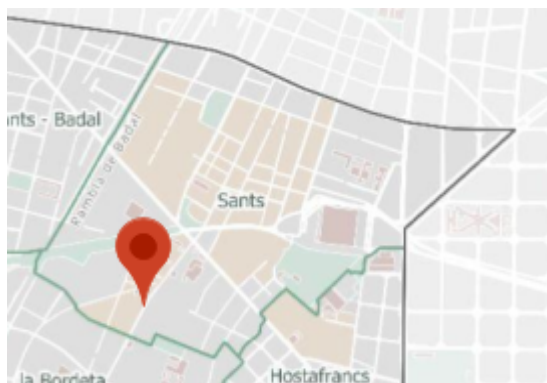

Figura 2. Ubicació de l'entitat dins del barri de Sants. **Font:** Ajuntament de Barcelona.

L'entitat pretén donar resposta a aquestes mancances de la unitat urbanística de Sants amb una àmplia oferta formativa i un model de gestió que dona sobirania a la comunitat. (La Troca, 2013)

L'Espai Canalla és un servei de cura per a infants de 0 a 3 anys, pensat per facilitar que les mares puguin assistir a les formacions ofertes a La Troca. D'aquesta manera, es busca evitar que la responsabilitat de la cura dels fills i filles —una tasca que encara avui recau principalment en les dones— esdevingui una barrera d'exclusió que limiti les seves oportunitats formatives.

Després de la pandèmia, que ha evidenciat la importància de les tasques reproductives i de cura, l'Espai Canalla vol expandir la concepció de cura més enllà de la família, creant una resposta comunitària que abordi aquesta necessitat de manera col·lectiva i no només individual.

Des de finals de 2020, aquest espai ha actuat també com un lloc de trobada per a les famílies, on poden socialitzar i compartir experiències relacionades amb la criança. Una professional organitza l'espai i ofereix suport a les famílies, orientant sobre habilitats parentals, criança conscient i resolent possibles dubtes. A més, es convida tant les famílies com la resta de participants de La Troca a contribuir a la dinamització de l'espai, sigui abans o després de les seves classes, per així promoure la socialització de les cures, enfortir els vincles comunitaris i fomentar el suport mutu entre les persones implicades. A continuació es mostra l'espai que es disposa per oferir aquest servei.

Actualment, hi ha quatre famílies que gaudeixen d'aquest servei i són provinents del Marroc, de Bangladesh, del Pakistan i del Senegal, tot i que es preveu que al llarg d'aquest curs acadèmic s'incorporin noves criatures a l'espai.

Com ja s'ha comentat anteriorment, l'entitat ha detectat la necessitat d'organitzar l'espai i els materials d'acord amb l'etapa evolutiva en la qual es troben els infants de manera que afavoreixin el seu desenvolupament. No obstant això, també s'han presentat algunes limitacions que s'exposen a continuació.

En primer lloc, l'entitat no disposa d'un espai destinat únicament a l'*Espai Canalla*, sinó que els infants i l'educadora es troben en un lloc de pas delimitat per uns cubs de fusta. Aquest fet fa que els materials s'hagin de recollir cada dia i no es puguin instal·lar elements clau pel desenvolupament a la primera infància com són barres per poder-se posar a peu dret o miralls, ja que són accessoris que s'haurien de collar a la paret.

Aquesta situació per si sola suposa un inconvenient, tot i que es podrien buscar solucions eficients. Ara bé, si li afegim la poca disponibilitat d'espais d'emmagatzematge -es disposa únicament d'una gàbia de magatzem-, no es poden oferir propostes que requereixin mobiliari gran, com podrien ser els elements de trepa Montessori, per poder treballar àrees de la psicomotricitat com l'esquema corporal, l'equilibri o el temps i ritme. D'altra banda, aquest racó cau just al costat d'algunes de les aules de formació d'adults. Aquesta situació provoca que els infants no puguin fer excessiu soroll, posar música o, fins i tot, plorar, ja que seria un destorb pels cursos formatius.

En tercer lloc, avui dia, la persona de referència de l'espai és una dona d'origen marroquí que es troba en procés de formació per a Tècnic d'Educació Infantil (TEI). La llengua d'interacció entre ella i els infants és el català, tot i que quan es tracta de la comunicació amb les famílies, sovint s'expressen en la seva llengua materna, ja que en tenen un domini superior. El fet que encara no hagi acabat la formació en educació infantil i la falta del domini total de la llengua, fa que estigui insegura amb les seves accions, tot i que es mostra convincent davant dels infants i els seus familiars.

En quart lloc, l'entitat ens ha fet saber que el pressupost del qual disposen és força ajustat. Així doncs, la gran majoria dels materials que tenen i els que es vulguin afegir hauran de ser reciclats.

Finalment, s'observa que (potser per la manca de formació en aquest àmbit i la necessitat d'haver de reciclar joguines de les famílies del centre) els materials dels quals disposen són majoritàriament joguines comercialitzades. Aquestes faciliten el joc simbòlic, però dificulten que els infants explotin la seva creativitat i l'exploració, ja que restringeixen l'ús que se'n pot fer. A més, sovint estan fabricats amb materials plàstics que són menys segurs, sostenibles i estimulants que els materials nobles i naturals.

3. Presentació de l'estructura i objectius del projecte

El treball es divideix en diversos apartats que s'exposen a continuació.

El marc conceptual d'aquest TFG proporciona la base teòrica fonamental per a la intervenció pràctica. S'inicia amb el desenvolupament infantil en la primera infància (0-3 anys), abordant teories com les de Piaget, Vigotski i Pikler i continua amb l'anàlisi del joc i moviment, destacant les etapes del joc i la importància de l'adequació d'espais i materials.

El treball continua amb el marc pràctic, on es presenta el disseny de la intervenció en col·laboració amb l'entitat on es detalla la metodologia que s'ha seguit per elaborar el producte. Posteriorment, es fa una anàlisi dels resultats obtinguts a través de la producció realitzada, seguida d'una discussió sobre els resultats, la celebració-reconeixement i les conclusions finals.

Cal mencionar que aquest treball es troba lligat al Treball de Fi de Grau, encara sense publicar, sobre el disseny dels espais de l'Espai Canalla a la mateixa entitat (C. De Toro, comunicació personal, maig del 2025).

Amb tot, el treball es regeix pels següents objectius:

- Generals
 - Reorganitzar l'Espai Canalla de tal manera que pugui donar resposta al desenvolupament integral en la primera infància.
- Específics
 - Confeccionar un catàleg de materials que afavoreixin el joc lliure i l'aprenentatge dels infants de 0 a 3 anys on es classifiquin segons la seva funcionalitat
 - Orientar la gestió dels recursos econòmics per a l'obtenció dels materials adients per atendre les necessitats de la primera infància.

4. Marc conceptual

4.1. Desenvolupament de la primera infància (0-3 anys)

Per entendre perquè cal enriquir els espais educatius per a infants de 0 a 3 anys, cal primer definir què entenem per desenvolupament infantil i quins són els seus components fonamentals. A més, les teories del desenvolupament aporten un marc per comprendre com els infants evolucionen en les primeres etapes de la vida.

4.1.1. Definició i importància del desenvolupament en la primera infància

El desenvolupament en la primera infància és un procés holístic que engloba diferents àrees interconnectades. Vendrell (2009) exposa que és un procés integral mitjançant el qual l'infant, a través de la seva activitat lúdica, desenvolupa la seva personalitat, inicia i afirma aprenentatges diversos, i estableix connexions neuronals que possibiliten l'evolució de processos psicològics com l'atenció, la memòria, el llenguatge i l'aprenentatge.

Per parlar del desenvolupament infantil és imprescindible fer referència a diversos autors que han contribuït significativament a aquest camp, ja que ofereixen perspectives complementàries i fonamentals per oferir una base teòrica a aquest treball.

L'estudi del desenvolupament cognitiu ha permès comprendre com adquirim coneixements al llarg de la vida. Piaget, referent del constructivisme, destacava el paper actiu de l'infant en la construcció del coneixement (Universidad Francisco de Vitoria, s.d.).

Paral·lelament, Vigotski, defensava que l'aprenentatge es desenvolupa mitjançant la interacció social, destacant el rol actiu de l'individu en la construcció del coneixement. Aquesta perspectiva va fer que l'àmbit educatiu s'inclinés cap a una educació més participativa, en què l'alumnat és protagonista del seu aprenentatge, vinculat al seu entorn social i cultural (Guerra García, 2020).

A més, per tal de vincular la qüestió que ens ocupa amb els materials, és important fer referència a Emmi Pikler, que defensa que els infants han de tenir la llibertat de moure's i desenvolupar-se al seu propi ritme, sense intervencions que limitessin la seva autonomia. A més, destaca la importància del joc autònom, permetent que els infants exploressin i aprenguessin de manera independent, fomentant així el seu desenvolupament cognitiu i emocional. És per aquest motiu que defensa que els materials han de ser enriquidors per si mateixos, sense necessitat que l'adult pauti el joc. Aquests principis han influït profundament en les pràctiques d'educació infantil i continuen sent rellevants en l'actualitat (Òdena, 2023).

Incorporar aquestes teories permet una visió rica i multidimensional del creixement físic, emocional, social i cognitiu dels infants.

4.1.2. Perspectives teòriques sobre el desenvolupament infantil

Diversos autors han estudiat el desenvolupament infantil des de diferents aproximacions. Aquest treball es basa en les aportacions de Piaget, Vigotski i Pikler perquè ofereixen una visió complementària del desenvolupament cognitiu, social, motriu i emocional. Altres teories, com la de Erikson sobre el desenvolupament psicosocial o el conductisme de Skinner, no s'han inclòs, atès que el projecte se centra en la construcció del coneixement i el desenvolupament autònom en la pràctica educativa. S'exposen a continuació les teories d'interès.

4.1.2.1. Etapes del desenvolupament cognitiu segons Jean Piaget

Jean Piaget (1896-1980), biòleg, filòsof i psicòleg, va centrar els seus estudis en la gènesi i evolució del coneixement humà, analitzant com els infants desenvolupen la intel·ligència lògica. Tot i no enfocar-se directament en l'educació, la seva teoria constructivista ha tingut un gran impacte en aquest àmbit, proporcionant eines per comprendre el procés de construcció del pensament. Segons Piaget, el raonament intern té més pes en l'aprenentatge que la manipulació externa, tot i que aquesta última és imprescindible per desencadenar el raonament. La formació del pensament es basa en esquemes mentals inicialment simples que evolucionen cap a estructures més complexes i operacions mentals avançades (IOC, s.d.).

La construcció del pensament en Piaget es realitza a partir d'esquemes mentals que s'amplien i es fan més complexos al llarg del temps. Inicialment, els esquemes són simples i, amb l'evolució, es converteixen en estructures més àmplies i, finalment, en operacions mentals. Els conceptes clau per entendre la seva teoria inclouen (IOC, s.d.):

- **Intel·ligència:** És un procés actiu d'adaptació al medi que organitza i estructura l'entorn immediat.
- **Desenvolupament:** Es tracta de la successió d'estadis o estructures cognitives mitjançant les quals l'individu s'adapta al seu entorn. Piaget divideix el desenvolupament cognitiu en quatre estadis, cadascuna amb habilitats i característiques pròpies (Universitat Oberta de Catalunya, 2021):
 - **Etape sensoriomotriu (0-2 anys):** El desenvolupament cognitiu es basa en la interacció física amb l'entorn, a través de l'exploració i el joc experimental amb objectes, persones i animals. Piaget distingeix 6 subestadis en el desenvolupament sensoriomotor (IOC, s.d.):

<u>Subestadi</u>	<u>Etape</u>	<u>Característiques</u>
Subestadi 1: Exercicis reflexos	(de 0 a 1 mes)	És una etapa caracteritzada per una activitat reflexa, on es posen en pràctica pautes d'acció heretades en resposta a estímuls externs i interns.
Subestadi 2: Reaccions circulars primàries	(d'1 a 4 mesos)	Són esquemes d'acció, no simples conductes reflexes, que se centren en el propi cos del nen. Aquests es produeixen de manera accidental i el nadó tendeix a repetir-los perquè li generen plaer.
Subestadi 3: Reaccions circulars secundàries	(de 4 a 8 mesos)	Accions que afecten el medi extern i tenen conseqüències sobre els objectes. L'infant descobreix per atzar que pot provocar canvis interessants en els objectes que no formen part del seu cos. A diferència de les reaccions primàries, aquestes accions es repeteixen amb certa intencionalitat. Els objectes només tenen significat per a l'infant mentre estan relacionats amb la seva activitat; si cauen o deixen de ser d'interès, desapareixen de la seva consciència, ja que no ha desenvolupat encara el concepte de permanència d'objecte.

Subestadi 4: Coordinació d'esquemes secundaris i inici de la intencionalitat	(de 8 a 12 mesos)	En aquesta etapa, els esquemes d'acció es consoliden i es coordinen millor, adquirint una major intencionalitat. La conducta ja no és casual, sinó que té un propòsit definit. L'infant comença a coordinar les seves intencions amb les accions. Per exemple, si li mostrem una joguina i l'amaguem, serà capaç de trobar-la, indicant que comença a comprendre que els objectes continuen existint encara que no els vegi. Tot i això, la consciència plena de la permanència de l'objecte encara no està completament desenvolupada.
Subestadi 5: Reaccions circulars terciàries i descobriment de nous medis per experimentació activa	(de 12 a 18 mesos)	A partir d'aquesta etapa, l'infant deixa de repetir conductes per obtenir resultats coneguts i comença a combinar esquemes per explorar activament. Experimenta amb objectes i crea mètodes completament nous per resoldre problemes o generar resultats interessants. La seva conducta es torna més flexible, ja que s'adapta a noves situacions i assaja diferents opcions fins a trobar la més adequada. A més, el desenvolupament de la permanència de l'objecte avança: l'infant és capaç de localitzar un objecte que ha desaparegut repetidament davant seu, buscant-lo al lloc on el va veure amagar per última vegada.
Subestadi 6: Invenió de noves coordinacions per combinació mental de representacions	(de 12 a 24 mesos)	Entre els 18 i els 24 mesos, l'infant experimenta una transició clau entre el període sensoriomotor i la intel·ligència representativa, marcada per l'adquisició de la noció d'objecte permanent. Aquesta idea implica que els objectes continuen existint encara que no siguin visibles o perceptibles pels sentits. Durant els estadis previs, l'infant ha explorat les propietats dels objectes mitjançant la manipulació activa, descobrint com utilitzar-los. Ara, amb dos anys, ja no necessita manipular-los per comprendre les seves característiques o funcions. L'infant és capaç d'anticipar els resultats de les seves accions, provar solucions de manera mental i descartar aquelles que sap amb certesa que no funcionaran. Els esquemes sensoriomotors es transformen, fent-se susceptibles de combinacions i interioritzacions que permeten una comprensió immediata. Aquesta interiorització de les conductes representa el punt de partida de la "intel·ligència simbòlica" o preoperatòria, que s'anirà desenvolupant en els estadis següents.

Taula 1. Subestadis en el desenvolupament sensoriomotor **Font:** Elaboració pròpia a partir de dades de l'IOC

- **Etapa preoperacional (2-7 anys):** Els infants comencen a entendre els punts de vista dels altres, però encara tenen dificultats amb el raonament abstracte. Es caracteritza per l'egocentrisme, el joc simbòlic i l'aprenentatge del llenguatge.
- **Etapa d'operacions concretes (7-12 anys):** El pensament es torna menys egocèntric i més lògic, però els nens necessiten situacions concretes per comprendre i resoldre problemes.

- **Etapa d'operacions formals (12 anys en endavant):** Els adolescents desenvolupen la capacitat de raonar de manera abstracta i utilitzar el raonament hipotètic deductiu.

Tot i que aquestes etapes estan vinculades a edats aproximades, els límits no són estrictes, ja que el desenvolupament pot variar entre els individus. Tanmateix, es caracteritzen per formes específiques de pensament i aprenentatge, i estan influenciades per diversos mecanismes. A continuació, es descriuen els processos fonamentals que intervenen en el desenvolupament intel·lectual dels infants:

- **Equilibrament:** El desenvolupament intel·lectual de l'infant es produeix mitjançant el desequilibri, que és seguit per un procés de restauració d'equilibri. Cada canvi en el desenvolupament comporta una reacció per restaurar aquest equilibri.
- **Esquema d'acció:** És el procés de cerca de respostes actives per satisfer les seves necessitats. A mesura que aquests esquemes s'enriqueixen i es tornen més complexos, es transformen en estructures de coneixement. Finalment, quan l'infant comença a desenvolupar la capacitat per aplicar la lògica, es parla d'operacions mentals, que representen un nivell superior de processament cognitiu.
- **Adaptació:** és la capacitat d'adaptar-se a noves situacions mitjançant l'orientació cap a nous esquemes derivats de les relacions contínues amb l'entorn. Es pot definir com l'ús del medi en funció dels propis interessos. Aquest procés actiu es realitza a través de dos mecanismes principals:
 - **Assimilació:** És la incorporació de nous coneixements dins dels esquemes o estructures cognitives ja existents. Consisteix a establir relacions entre els coneixements previs i els nous. En aquest procés, una conducta es reproduïx activament i s'integra amb els coneixements anteriors.
 - **Acomodació:** És l'esforç del subjecte per modificar els esquemes previs per adaptar-se a les noves experiències o informació que no es pot assimilar fàcilment amb els esquemes existents.

D'aquesta manera, Piaget proporciona un marc per entendre com els infants desenvolupen habilitats com el llenguatge, el raonament lògic i la resolució de problemes, i com aquests processos evolucionen amb l'edat i l'experiència. En definitiva, la finalitat del desenvolupament cognitiu és l'adaptació constant de l'individu al seu entorn.

4.1.2.2. La perspectiva constructivista i la Teoria sociocultural segons Vigotski

L'article "El constructivismo en la educación y el aporte de la teoría sociocultural de Vygotsky para comprender la construcción del conocimiento en el ser humano" tracta sobre com aprenem i construïm coneixement amb l'ajuda de les persones del nostre entorn.

S'explica que el constructivisme, una manera d'entendre l'aprenentatge, està molt present en l'educació d'avui en dia. Tot i això, no sempre es parla gaire dels seus orígens i de les idees que el fonamenten. L'article posa especial èmfasi en la teoria sociocultural de Lev Vigotski, que subratlla la importància de la interacció social en la construcció del coneixement humà.

Aquesta perspectiva implica que l'educació ha de centrar-se a crear entorns d'aprenentatge que fomentin la interacció social i l'ús d'eines culturals, com el llenguatge, per facilitar la construcció del coneixement (Guerra García, 2020).

D'altra banda, tal com exposa Chaves Salas (2001) en el seu estudi sobre les implicacions educatives de la teoria sociocultural de Vigotski, el concepte de la Zona de Desenvolupament Proper (ZDP) d'aquest autor és fonamental en l'àmbit educatiu. Es defineix com les accions que un individu només pot realitzar amb èxit si disposa d'ajuda aliena, i que posteriorment podrà realitzar de manera autònoma. Aquesta teoria destaca que l'aprenentatge precedeix al desenvolupament, que es produeixen de manera simultània i es modifiquen mútuament.

A la ZDP, el rol de l'adult és proporcionar pràctica guiada, ajudant l'infant a assolir els seus objectius. Aquest suport inicial permet que l'infant es desenvolupi fins a assolir el seu nivell potencial de desenvolupament, el qual, en un inici, no pot aconseguir de manera independent (Chaves Salas, 2001).

Moll (1993) destaca tres característiques per crear una ZDP efectiva:

1. Establir un nivell de dificultat adequat, que sigui desafiant però no massa difícil per l'estudiant.
2. Proporcionar una guia que permeti a l'infant avançar cap al seu desenvolupament potencial.
3. Promoure activitats de col·laboració que afavoreixin l'autoregulació i el desenvolupament.

En resum, la ZDP és essencial per comprendre com els infants aprenen en interacció amb els altres, amb l'objectiu d'ajudar-los a passar del que poden fer amb ajuda al que poden aconseguir de manera autònoma. En efecte, aquest concepte es relaciona directament amb el paradigma constructivista de l'educació exposat a l'inici d'aquest apartat.

4.1.2.3. Emmi Pikler

Segons Pikler (1969), el lliure moviment és la base essencial per a un desenvolupament motor sa i per a l'adquisició de l'autonomia en el nadó. Pikler argumenta que els infants no necessiten ser ensinistrats ni ajudats de manera directa per assolir fites com asseure's, posar-se drets o caminar. Defensava que aquests aprenentatges es produeixen de forma natural quan el sistema neuromuscular del nen està preparat. A través d'observacions sistemàtiques a l'Institut Loczy de Budapest, Pikler va demostrar que els infants desenvolupen aquestes habilitats de manera autònoma, amb moviments de millor qualitat, coordinació i equilibri. Aquesta llibertat de moviment no només afavoreix la motricitat global, sinó que impulsa la confiança en un mateix, la capacitat de prendre decisions i la resolució de problemes, contribuint a una autonomia integral.

Per Pikler, l'autonomia no és únicament física, sinó també emocional i cognitiva. Quan l'adult respecta el ritme propi de cada infant, sense imposar postures ni forçar adquisicions, el nen adquireix seguretat i desenvolupa una relació positiva amb el seu cos i el seu entorn. L'adult es converteix en un acompanyant respectuós que crea un entorn segur i estimulants, facilitant el desenvolupament lliure de l'infant. Aquest procés condueix a una autonomia sòlida i a la formació d'una personalitat segura i equilibrada (Pikler, 1969).

4.2. Joc i moviment

El joc és una activitat fonamental en el desenvolupament infantil, especialment en la primera infància. A través del joc, els infants experimenten, descobreixen el món i desenvolupen habilitats motores, cognitives i socials. A més, el moviment lliure els permet explorar les seves capacitats corporals i establir relacions amb l'entorn. Aquest apartat analitza el paper del joc i el moviment en el desenvolupament infantil, les seves diferents etapes i la importància de l'adequació dels espais i materials.

4.2.1. Estat de la qüestió

Abans d'analitzar les etapes del joc i la seva influència en el desenvolupament, és important entendre què diuen les principals investigacions sobre aquesta activitat en la infància. En aquest apartat es presenta una revisió teòrica sobre la importància del joc en la formació de les habilitats dels infants.

Tal com assenyala Vendrell (2009), el joc infantil es pot definir com una activitat plaent i un espai lliure que permet als infants descobrir el món seguint el seu esperit de curiositat. És també un mitjà de comunicació i expressió, on s'elabora coneixement adaptat a les particularitats de cada etapa de desenvolupament. A més, el joc facilita la interacció social, contribuint a l'adquisició de valors i pràctiques culturals característiques del grup social en què es desenvolupa.

De la mateixa manera, per a Piaget, el joc és una peça clau en el desenvolupament cognitiu dels infants, ja que els proporciona un espai segur on poden explorar coneixements, experimentar amb noves idees i trobar solucions a problemes. Aquesta activitat no només afavoreix la creativitat i el raonament crític, sinó que també evidencia el nivell de maduresa cognitiva que han assolit en cada etapa del seu creixement (Universidad Francisco de Vitoria, s.d.).

Durant els primers anys de vida, aproximadament entre els 0 i els 2/3 anys, el joc lliure dels infants es caracteritza per una transició del joc exploratori i experimental cap al joc simbòlic o de ficció. Ambdós tipus de joc són fonamentals en aquesta etapa del desenvolupament (Vendrell, 2009).

El joc exploratori neix de la curiositat innata del nen per descobrir el món que l'envolta. A través d'aquest tipus de joc, l'infant manipula objectes, observa, experimenta i intenta comprendre com funcionen les coses. Això li permet plantejar-se preguntes, provar solucions i aprendre dels errors, que esdevenen una part essencial del procés. D'aquesta manera, el nen transforma allò que l'envolta, troba respostes a petits reptes i desenvolupa habilitats que l'ajuden a entendre les dinàmiques del seu entorn (Vendrell, 2009).

Cal destacar que segons Arnaiz et al. (1983), el moviment és essencial per al desenvolupament integral dels infants, ja que facilita la descoberta del món que els envolta, potencia la relació amb l'entorn i reforça les connexions socials. A través de les activitats motrius espontànies i guiades, els infants desenvolupen habilitats bàsiques com la coordinació, l'exploració espacial i la consciència corporal, tot integrant experiències emocionals i cognitives que enriqueixen el seu aprenentatge global.

És així com l'infant acabarà tenint les eines necessàries per a progressar en l'àmbit lúdic, de la mateixa manera que el joc tindrà un paper essencial per construir esquemes corporals cada vegada més complexos.

4.2.2. Etapes del joc

El joc infantil evoluciona des del joc exploratori i experimental, centrat en la descoberta del medi, al joc simbòlic, que fomenta la imaginació i el pensament abstracte, fins al joc de regles, on els infants integren normes i estructures. Aquest procés gradual enriqueix el desenvolupament cognitiu, social i emocional (Vendrell, 2009). A continuació es detallen les característiques de cada etapa.

4.2.2.1. Experimentació sensorial

Encara amb Vendrell (2009), veiem que el joc exploratori es caracteritza per ser una activitat centrada en la curiositat natural de l'infant durant els primers anys de vida (0-3 anys), i es fonamenta en la descoberta del món que l'envolta on les mans esdevenen la primera font de joc i plaer. És important respectar aquest procés i evitar interferències amb estímuls externs, com mòbils amb llums i colors, que poden sobreestimar l'infant i distreure'l de la seva tasca primordial: coordinar mans, ulls i boca, un pas essencial per al desenvolupament de la motricitat fina (Sepúlveda Alarcón, 2023). Les seves característiques principals són (Vendrell, 2009):

- **Atenció dispersa i objectius canviants:** Els infants mostren poca constància en un únic objectiu. Bruner (1986) destaca que, durant el joc, els infants no es preocupen tant pels resultats finals, sinó que mostren una gran flexibilitat, adaptant i modificant els seus objectius segons com es desenvolupa l'activitat. Aquesta actitud permet que el joc es converteixi en un procés obert d'exploració i aprenentatge constant.
- **Dificultat per dotar de sentit l'activitat:** Per als adults, les accions exploratòries poden semblar repetitives o mancades de significació, ja que no reproduïxen activitats quotidianes evidents. Tanmateix, aquestes repeticions responen a la necessitat de consolidar coneixements i aprendre a través de l'assaig i error.
- **Baixa interacció social:** Sovint, el joc exploratori es desenvolupa en solitari o en paral·lel amb altres infants, amb poca comunicació explícita. Tot i això, l'observació i la imitació entre iguals esdevenen fonts importants d'aprenentatge.

Aquest tipus de joc fomenta habilitats cognitives com la resolució de problemes, el coneixement causa-efecte i la comprensió de les propietats dels objectes, i estableix les bases per al desenvolupament posterior del joc simbòlic i reglat.

Elinor Goldschmied va ser una pionera en l'educació de la primera infància, i una de les seves contribucions més destacades és la panera dels tresors, una proposta de joc d'experimentació sensorial per a nadons d'entre 6 i 9 mesos. Aquesta activitat consisteix en una cistella amb objectes quotidians de diferents materials, formes i textures, seleccionats per estimular els sentits dels infants, especialment el gust, la vista, l'oïda, l'olfacte i el tacte. (Jackson, 2014)

Encara amb Jackson (2014), a través de l'exploració lliure dels objectes, els nadons desenvolupen la seva capacitat de concentració, autonomia i aprenentatge per descoberta. Goldschmied subratllava la importància que l'adult adopti un paper d'observador atent, sense intervenir directament en l'experiència del nadó, afavorint així el seu desenvolupament cognitiu i emocional. La panera dels tresors continua sent un recurs valuós en l'educació infantil actual, oferint als infants un entorn segur i estimulante per a l'experimentació sensorial i la construcció del seu coneixement del món.

La mateixa Goldschmied també va ser la impulsora del joc heurístic i així ho exposa Noguera (2017) en el seu Treball de Fi de Grau. Es basa en la combinació lliure d'objectes per part dels infants, permetent-los explorar característiques com el volum, el color, la textura, la temperatura, etc. Aquest joc es desenvolupa amb materials naturals o de rebuig, evitant les joguines industrials, i afavoreix el desenvolupament sensorial i cognitiu dels infants.

La sessió del joc heurístic es divideix en dues fases:

- **Fase de joc:** els infants experimenten lliurement amb els materials, explorant les seves possibilitats (omplir, buidar, apilar, encaixar, etc.). L'adult actua només com a observador.
- **Fase de recollida:** es fomenta l'organització i classificació dels materials, desenvolupant habilitats de categorització i ordre.

4.2.2.2. Joc simbòlic

Cap al final del segon any de vida, els infants desenvolupen la funció simbòlica, una habilitat que els permet evocar objectes o situacions que no són presents. Aquesta capacitat transforma les accions pròpies de la intel·ligència sensoriomotriu en representacions internes, obrint la porta a l'ús de símbols com imatges i paraules per descriure i comprendre el món. La funció simbòlica es manifesta de diverses maneres (IOC, s.d.):

- **Imitació diferida:** L'infant és capaç de recordar i recrear accions o situacions fins i tot quan el model original no està present.
- **Joc simbòlic:** En aquest tipus de joc, els infants representen escenes de la vida quotidiana o imaginària, adaptant-les a les seves pròpies necessitats i percepcions. Això pot generar interpretacions creatives de la realitat, on els objectes es perceben segons la seva pròpia imaginació.
- **Llenguatge:** Com a sistema de signes abstractes, el llenguatge permet als infants conceptualitzar la realitat d'una manera flexible i avançada. Aquesta eina facilita una millor comprensió de si mateixos i del seu entorn, separant el pensament de l'acció i enriquint les seves habilitats cognitives.

4.2.2.3. Joc reglat

El joc reglat es caracteritza per basar-se en normes establertes que els participants han de seguir per poder jugar. Aquest tipus d'activitat inclou jocs com el parxís, l'oca, esports senzills o jocs populars com el "pica paret". Un aspecte destacable és que l'aprenentatge i acceptació d'aquestes regles coincideixen amb el moment en què els infants comencen l'educació formal, tant a casa nostra com a altres regions del món. Entre els 6 i els 12 anys, els infants es troben més predisposats a aprendre dins d'un entorn estructurat com el de l'escola, on el treball intel·lectual i les activitats reglades formen part natural del seu creixement i els resulten estimulants i enriquidores (Vendrell, 2009).

4.3. Adequació dels espais

El disseny de la distribució dels espais educatius en la primera infància esdevé un element més de la planificació educativa i formen part del projecte educatiu del centre. Aquest passa a ser un element clau per al desenvolupament dels infants, ja que no es tracta d'un disseny neutre. A través d'aquest es propicien certes perspectives sobre com entenem l'educació infantil, l'infant, el paper de l'adult, etc. Els espais han de contribuir al desenvolupament integral dels infants i satisfer les seves necessitats fisiològiques, emocionals, de moviment, d'autonomia, de socialització, de descoberta i d'exploració. Per a això, és fonamental que incloguin els següents elements (Pérez, s.d.):

- **Zones adients** per a tasques com el canvi de roba, la higiene personal, els àpats i el descans, que han de ser netes, còmodes, segures i agradables.
- **Punts de referència físics i humans** que transmetin seguretat i estabilitat. Això inclou racons íntims i confortables que fomentin la interacció individual nen/adult, així com espais ben organitzats, acollidors i agradables.
- **Espais amplis i versàtils** que incentivin les activitats motores, tant a l'interior com a l'exterior. Aquests espais han d'estar equipats amb materials específics, com estructures de joc, rampes o matalassos, i ser accessibles, sense barreres, cosa que permet la llibertat d'acció dels infants. També han d'oferir la possibilitat de transformar o reinventar els espais.
- **Zones de joc diversificat**, que permetin amagar-se o compartir moments en grups petits o grans, segons les necessitats.
- **Un ambient ric en estímuls**, amb elements que potenciïn la curiositat i l'aprenentatge actiu.

D'altra banda, cal tenir en compte que, tal com indiquen Laorden Gutiérrez i Pérez López (2002) en el seu article sobre els espais com a element facilitador de l'aprenentatge, aquests elements han de tenir unes característiques concretes per tal que siguin vertaderament significatius per al desenvolupament. Els espais han de ser versàtils i flexibles, amb elements com envans mòbils, cortines o portes corredisses que permetin adaptar-se a diversos usos. A més, cal que siguin segurs, higiènics, accessibles i ben il·luminats, amb colors i textures que creïn un entorn acollidor i alegre. La planificació ha de considerar les activitats a realitzar, adaptant-se a les necessitats específiques i individuals dels infants. També és essencial eliminar barreres arquitectòniques i ajustar mobiliari, il·luminació i textures per garantir l'accessibilitat, especialment per a infants amb necessitats específiques. El material ha de ser visible i fàcil d'accedir segons l'edat i alçada dels infants, i els recursos educatius han d'estar alineats amb el projecte curricular i els objectius pedagògics. Finalment, el mobiliari i els materials han d'assegurar funcionalitat, manteniment adequat i bon estat a llarg termini.

4.4. Adequació dels materials

Els materials de l'escola infantil tenen un paper clau en els espais educatius, ja que s'ajusten al concepte d'educació infantil centrat en l'activitat dels infants, considerats protagonistes actius del seu propi aprenentatge. Aquests materials actuen com a pont entre els infants i les activitats, i el seu valor està estretament vinculat a les metodologies emprades. Sovint, el seu potencial pedagògic depèn més del context en què es fan servir que de les seves característiques intrínseques. A més, és fonamental que els espais i els temps es gestionin amb flexibilitat per permetre un ús lliure i versàtil dels materials (Pérez, s.d.), no obstant això, existeixen algunes particularitats que es poden tenir en compte a l'hora de fer un triatge de materials significatiu.

Encara amb la mateixa autora, afirma que els materials han de mantenir-se en condicions òptimes, és a dir, íntegres i funcionals, assegurant-ne la durabilitat i la qualitat. Han de ser resistents per garantir que es puguin utilitzar de manera segura i durant un període prolongat. En cas que es facin malbé, és necessari reemplaçar-los. A més, han de complir amb els estàndards d'higiene i seguretat: ser fàcils de netejar, no tòxics, amb superfícies suaus, antitraumàtics, i han d'evitar cantells tallants o mides inadequades que puguin comportar riscos, com peces massa petites que els infants puguin ingerir. A les aules dels més petits, especialment a les escoles bressol, és essencial evitar materials com bosses, peces petites o objectes amb arestes o punxes, assegurant així un entorn segur.

D'altra banda, Nicholson (1971) presenta la idea que els infants aprenen millor quan tenen accés a materials oberts i flexibles que poden manipular lliurement. Aquesta teoria defensa que el joc i la creativitat es fomenten quan els nens poden explorar i combinar diferents elements per experimentar, construir i innovar. L'autor també subratlla que tots els infants tenen una capacitat innata per a la creativitat, però que sovint aquesta es veu limitada per entorns massa estructurats, on els adults controlen excessivament el joc i l'aprenentatge. La seva teoria es basa en la idea que com més elements variables hi ha en un espai de joc, més possibilitats tenen els nens de descobrir, inventar i experimentar. Això contrasta amb els espais de joc tradicionals, que solen ser estàtics i predefinitos, oferint poques opcions d'exploració.

D'altra banda, Bach Pujol (2023), en el seu Treball de Fi de Grau destaca la importància de fixar-se en els colors a l'hora de treballar amb infants del primer cicle d'infantil. La utilització de colors a l'interior d'una escola bressol ha de ser equilibrada, prioritzant tons alegres però evitant un excés d'impacte visual, ja que l'ús abusiu de colors primaris pot resultar molest tant per a infants com per a adults. D'altra banda, els colors naturals neutres, com el verd de les fulles, els marrons de la fusta i la pedra, i els grocs de la tardor, contribueixen a crear un ambient harmònic i relaxant. Així, el disseny cromàtic ha de buscar un equilibri que estimuli els infants sense sobrecarregar els espais.

4.4.1. La classificació

En primer lloc, cal discernir entre el material específic/estructurat, l'inespecífic/no estructurat i el de la vida quotidiana (Escola l'Espill, 2022).

Parlem d'un material específic quan ens referim a tots aquells que han estat creats amb un propòsit concret d'ús (encaixos, cotxes, ninos, animals, estructures psicomotrius, etc). En canvi, el material inespecífic és aquell que se li poden atribuir múltiples usos, –com les peces soltes de Nicholson (1971)– (elements naturals, peces de fusta, tubs, pots, capsos, taps, teles, etc.). En últim lloc, tots aquells materials que els infants poden trobar a l'abast en el propi entorn domèstic, resulten ser els materials de la vida quotidiana.

Prenent com a referència aquesta classificació, per Cañas Gutiérrez (2010), els materials didàctics poden classificar-se segons diverses funcions, però una de les més significatives és la que es basa en el moment evolutiu en què es troben els infants. Aquesta classificació es pot dividir en diversos tipus:

➤ Materials per al desenvolupament del coneixement físic i del pensament lògic

Aquests materials permeten als infants manipular i experimentar amb els objectes del seu entorn, començant pel coneixement del propi cos. Aquest procés els ajuda a estructurar el pensament i a elaborar els primers coneixements. Per exemple, hi trobem materials destinats al desenvolupament motor i sensorial, que són essencials perquè els infants comencin a explorar i descobrir els objectes. També s'hi inclouen materials de manipulació, observació i experimentació, sovint provinents de la natura, que afavoreixen la capacitat de percebre, experimentar i recollir informació sobre el medi. A més, s'inclouen materials específics per al pensament lògic, que permeten activitats com comparar, classificar, ordenar o mesurar.

➤ Materials per a l'expressió i la comunicació

Aquests materials tenen com a finalitat fomentar la interacció i la comunicació dels infants amb altres nens i nenes, així com amb els adults i l'entorn. Dins d'aquesta categoria, trobem materials que faciliten la representació i la simulació, com els jocs simbòlics, que permeten als infants interpretar el món que els envolta. També hi ha materials específicament orientats al desenvolupament de l'expressió oral, un aspecte clau en l'educació infantil, ja que promouen la capacitat de comunicar-se i expressar-se amb claredat.

➤ Materials per a l'expressió plàstica i musical

Relacionats directament amb el llenguatge, aquests materials potencien la creativitat i la comunicació entre els infants. Entre ells hi ha materials plàstics, que fomenten l'experimentació i el desenvolupament de l'habilitat manual, així com materials musicals, que tenen com a primer instrument el propi cos i, posteriorment, altres objectes que produeixen sons. Finalment, els materials audiovisuals, com la televisió, els vídeos o les diapositives, també són útils per treballar a l'aula i complementar les activitats d'expressió.

➤ Materials per a grans espais exteriors

En aquesta categoria s'inclouen els materials destinats a fomentar el joc a l'aire lliure, contribuint al desenvolupament harmònic dels infants. És recomanable que els materials d'exterior siguin resistents als canvis atmosfèrics. Alguns exemples són els jocs de grans dimensions, com tobogans, gronxadors, escaladors, pneumàtics o balancins, que ofereixen possibilitats de joc divers i creatiu en espais oberts.

Podeu veure l'[Annex I](#) per veure un exemple de classificació de materials segons el moment evolutiu dels infants segons Pérez (s.d.).

4.4.2. La selecció

La selecció de materials ha de ser curosa per garantir que siguin atractius, motivadors, senzills d'usar i flexibles per fomentar l'activitat infantil, evitant elements massa estructurats. Aquests materials han de ser coherents amb els objectius pedagògics, la flexibilitat del currículum i les estratègies d'avaluació, assegurant-ne la màxima funcionalitat perquè puguin ser utilitzats per diversos infants i en diferents activitats. És important disposar d'una quantitat suficient de materials per promoure

interaccions positives sense sobrecarregar els infants. A més, cal que els materials siguin variats en característiques com colors, formes, textures, usos i origen, prioritzant opcions naturals o reciclades. Aquesta varietat s'ha d'introduir de manera progressiva, mantenint l'interès i fomentant l'exploració al llarg del curs (Pérez, s.d.).

5. Disseny en col·laboració amb l'entitat

Aquest projecte s'ha desenvolupat en col·laboració estreta amb l'entitat i s'ha dut a terme mitjançant diverses fases de treball conjunt amb els responsables de La Troca i l'educadora de l'Espai Canalla. L'objectiu ha estat analitzar les necessitats reals de l'espai i dissenyar una proposta de millora que sigui viable i funcional dins del context i recursos disponibles. D'aquesta manera es pretén que els infants puguin gaudir d'un entorn segur, acollidor i estimulante que afavoreixi el joc lliure, la creativitat i la relació entre iguals. També es busca promoure la seva autonomia i el respecte pels ritmes individuals de cadascun d'ells, creant espais que facilitin l'exploració i l'aprenentatge a través de l'experiència directa.

L'objectiu de la reforma és, no només millorar la distribució i els materials de l'espai, sinó també fomentar bones pràctiques en l'acompanyament infantil. A partir d'un procés d'observació, diàleg i revisió teòrica, s'ha dissenyat una proposta adaptada a la realitat del centre i als seus recursos disponibles. Aquesta intervenció busca generar un canvi sostenible, tot garantint que l'Espai Canalla respongui millor a les necessitats dels infants i les seves famílies.

5.1. Metodologia de treball

El marc pràctic s'ha estructurat en diverses fases que han permès analitzar la situació inicial, identificar aspectes de millora i dissenyar una proposta d'actuació viable i sostenible. Aquesta metodologia ha combinat l'anàlisi qualitativa, la participació activa dels agents implicats i la revisió teòrica per assegurar una intervenció adaptada i significativa. A continuació, s'amplia com s'ha materialitzat cada fase del procés de disseny del producte.

5.1.1. Diagnosi inicial

Per garantir que la proposta de millora respongui a les necessitats reals de l'Espai Canalla, s'ha realitzat una diagnosi inicial basada en l'observació directa i la recollida d'informació mitjançant reunions amb l'equip educatiu. En primer lloc, s'han fet reunions amb l'educadora de l'Espai Canalla i altres membres de La Troca per entendre les seves necessitats i expectatives. En segon lloc, s'han observat les dinàmiques diàries de l'espai, identificant com interactuen els infants amb l'entorn i quin ús fan dels materials disponibles. També s'ha tingut en compte la disposició física de l'espai i els possibles límits que aquesta imposa al moviment i a l'experimentació. A més, s'ha fet un inventari del material existent per avaluar la seva adequació a les diferents edats dels infants. Aquesta anàlisi ha permès detectar punts febles i definir objectius clars per a la millora de l'espai.

Per veure els documents de treball de cada sessió vegeu els annexes:

- Documentació de la reunió amb l'equip de La Troca: [Annex II](#)
- Documentació de la primera sessió d'observació directa: [Annex III](#)
- Documentació de la segona sessió d'observació directa: [Annex IV](#)
- Documentació de la tercera sessió d'observació directa: [Annex V](#)
- Documentació de la quarta sessió d'observació directa: [Annex VI](#)
- Documentació de la visita a l'espai familiar Els Gats: [Annex VII](#)

5.1.2. Anàlisi d'aspectes de millora

Durant aquest procés, s'han detectat diversos aspectes de millora que limiten la qualitat de l'experiència de joc i desenvolupament dels infants. En primer lloc, es va observar una presència majoritària de materials de plàstic i joguines comercialitzades, que sovint restringeixen la creativitat i la imaginació. Paral·lelament, es va detectar un poc interès pel material inespecífic i natural, com peces de fusta, teles o elements de la vida quotidiana, que solen oferir més possibilitats d'exploració i joc lliure. Un altre aspecte destacat va ser l'existència de material trencat i incomplet, especialment en l'àmbit literari, fet que limita les opcions d'experimentació i descobriment dels infants.

Pel que fa a l'organització de l'espai, es va identificar una distribució poc clara que no afavoreix la diferenciació d'àrees de joc, fet que pot generar confusió i dispersió en els infants. També es va observar una presència excessiva d'interferències en el joc per part de l'adult, amb intervencions que en alguns casos podrien limitar l'autonomia dels infants en la presa de decisions durant el joc. A més, es va constatar que les condicions actuals fan impossible treballar aspectes essencials com la psicomotricitat, l'esquema corporal i la propiocepció, a causa de la manca de materials i d'una organització que afavoreixi aquestes experiències motores.

Finalment, es va detectar un ús de colors molt vibrants i poc neutres en l'espai, fet que pot generar una sobreestimulació visual en els infants i dificultar la creació d'un ambient relaxat i acollidor. Aquesta saturació cromàtica pot interferir en la capacitat de concentració i en la qualitat del joc.

5.1.3. Proposta de millora

A partir de l'anàlisi exposat a l'apartat anterior i dels interessos de l'educadora de l'Espai Canalla, s'ha elaborat una proposta de millora que busca resoldre aquestes problemàtiques i adaptar l'espai a les necessitats del desenvolupament infantil.

➤ Reducció de materials de plàstic i introducció de materials més naturals

Moltes de les joguines actuals són de plàstic, sovint amb llums i sons que poden generar una sobreestimulació innecessària. Per millorar aquesta situació, es proposa substituir progressivament els materials plàstics per materials nobles i naturals, com fusta, tela, suro o metall. Aquests materials no només són més sostenibles i segurs, sinó que també permeten una experiència sensorial més rica. Una estratègia viable és fer una crida a les famílies per obtenir materials reciclats de qualitat i establir criteris per a la compra de futurs materials.

➤ Diversificació de les joguines per reduir la presència de materials comercials

Les joguines comercialitzades solen tenir usos molt concrets que limiten la creativitat i la imaginació dels infants. Per fomentar un joc més lliure i creatiu, es proposa introduir materials inespecífics, com peces soltes de diferents mides i textures (troncs, taps, teles, gots, cordes) que permetin múltiples usos. A més, es poden incorporar joguines obertes, com blocs de construcció, ninos de fusta i elements senzills que es puguin transformar segons la imaginació dels infants.

➤ Fomentar l'interès pels materials inespecífics i naturals

S'ha observat un baix interès dels infants pels materials inespecífics, possiblement per manca de familiaritat. Per revertir aquesta tendència, es pot organitzar l'espai perquè aquests materials estiguin més accessibles, amb cistelles classificades per textures i formes que incentivin la curiositat i l'experimentació.

➤ Renovació i manteniment del material literari i de joc

S'ha detectat la presència de material trencat i incomplet, especialment en llibres i altres materials didàctics. Es proposa fer un cribratge dels materials en mal estat i substituir-los per nous, prioritant llibres de cartró resistent i contes il·lustrats adaptats a l'etapa de 0 a 3 anys. També es pot establir un sistema de revisió periòdica del material i incentivar la participació de les famílies en la donació de llibres en bon estat.

➤ Reorganització de l'espai per definir millor les diferents àrees de joc

L'actual disposició dels elements genera dispersió i manca de referents clars per als infants. Es proposa dividir l'espai en zones diferenciades, utilitzant elements físics com catifes, prestatgeries baixes o cistelles de materials. En paral·lel a aquest estudi, en paral·lel a aquest estudi, s'està confeccionant el Treball de Fi de Grau sobre el disseny dels espais de l'Espai Canalla i cal tenir en compte que inclourà els següents espais (C. De Toro, comunicació personal, maig del 2025):

- Racó de joc simbòlic i vida quotidiana
- Joc heurístic
- Joc d'experimentació sensorial
- Racó de moviment del cos
 - Motricitat fina
 - Motricitat gruixuda
- Racó de descans i relaxació
- Racó d'interacció grupal
- Racó de lletres i números
- Racó d'expressió artística

➤ Reducció de la interferència de l'adult en el joc dels infants

S'ha detectat que, en determinats moments, la intervenció excessiva de l'adult en el joc pot limitar la iniciativa i l'autonomia dels infants. Per promoure un aprenentatge més autònom, es proposa una formació per a l'educadora centrada en el rol de l'adult com a observador i facilitador del joc (C. De Toro, comunicació personal, maig del 2025). Així mateix, es recomana implementar estratègies com el modelatge indirecte, mitjançant el qual l'adult suggereix possibilitats de joc sense dirigir-lo ni interferir-hi de manera explícita.

➤ Incorporació d'elements per afavorir la psicomotricitat, l'esquema corporal i la propiocepció

Actualment, no hi ha prou materials per treballar aspectes com l'equilibri, la coordinació i la percepció corporal. Es proposa introduir estructures senzilles de trepa, com rampes, blocs de psicomotricitat i superfícies amb textures diferents. També es poden afegir miralls a l'altura dels infants per potenciar la consciència corporal i racons de moviment lliure per facilitar el desplaçament autònom.

➤ Reducció de l'impacte visual mitjançant una paleta de colors més neutra

L'excés de colors vibrants pot generar una sobreestimulació visual que afecta la concentració i el benestar dels infants. Es proposa substituir elements de colors molt intensos per tons més neutres i naturals, especialment en superfícies grans com parets, catifes i mobiliari. Això no implica eliminar el color, sinó distribuir-lo de manera més equilibrada, utilitzant-lo en punts concrets com materials didàctics o petites decoracions.

Aquest conjunt de propostes de millora busca transformar l'Espai Canalla en un entorn més segur, estimulant i pedagògicament enriquidor per als infants de 0 a 3 anys. Mitjançant l'ús de materials adequats, una millor distribució dels espais i una revisió del paper de l'adult en el joc, es pretén garantir un ambient d'aprenentatge més lliure i respectuós amb els processos de desenvolupament infantil.

6. Producte: anàlisi de la producció realitzada

En aquest apartat es presenta i analitza el producte elaborat. Per una banda, un catàleg de materials pensat per a infants de 0 a 3 anys i orientat a afavorir el seu desenvolupament a través del joc. Per l'altra, també s'inclou el pressupost corresponent, ordenat segons el grau de prioritat en la seva implementació.

Així doncs, tenint en compte els recursos de La Troca, la distribució dels espais i l'ànim d'oferir materials nobles, amb colors neutres, versàtils, sensorials i que tendeixin a ser inespecífics, s'ha confeccionat un catàleg amb materials classificats en funció dels racons i del moment evolutiu de l'etapa de 0 a 3 anys.

Tant el catàleg com alguns dels materials, s'han posat a l'abast de l'entitat perquè els infants en puguin gaudir i els adults tinguin una guia sobre com fer un ús òptim de cada proposta.

Feu clic a l'[Annex VIII](#) per veure el catàleg de materials classificat per racons i edats.

A més, cal tenir en compte que la renovació dels materials ja existents però deteriorats és indispensable per garantir un entorn segur, estimulants i pedagògicament enriquidor. Tal com s'ha detectat durant la diagnosi inicial, la presència de materials trencats i incomplets, especialment en l'àmbit literari i de joc, limita greument les possibilitats d'experimentació, descoberta i desenvolupament dels infants. A més, el mal estat d'aquests recursos pot suposar un risc per a la seva seguretat i benestar. Renovar aquests materials no només millora la qualitat educativa de l'espai, sinó que reforça el compromís de l'entitat amb una educació respectuosa, creativa i adaptada a les necessitats reals dels infants. És per aquest motiu que s'ha elaborat un pressupost en col·laboració amb l'entitat que s'exposa a l'[Annex IX](#).

Un altre aspecte a tenir en compte per seguir amb l'actualització dels materials, és que, tot i que els materials es poden adaptar en funció de les necessitats del context educatiu, és essencial que mantinguin la seva estètica, versatilitat i funcionalitat per garantir una experiència d'aprenentatge enriquidora i coherent amb els objectius pedagògics del projecte.

En darrer lloc, cal destacar que aquesta és una selecció acurada d'alguns dels materials més enriquidors per als infants de l'etapa 0-3 anys, amb l'objectiu de promoure el seu desenvolupament i aprenentatge. L'estudiant ha facilitat a l'entitat alguns d'aquests materials (vegeu els materials indicats com a "donació de l'estudiant" al pressupost exposat a l'[Annex IX](#)), però serà La Troca qui haurà d'assumir la major part de la inversió econòmica necessària per a la seva adquisició.

7. Discussió dels resultats: celebració-reconeixement

Aquest apartat recull la valoració que fa l'entitat del producte ofert, així com els aprenentatges assolits i les millores observades a l'Espai Canalla.

En aquest sentit, el projecte s'ha materialitzat en dues trobades destacades amb l'equip de La Troca. La primera, el 25 d'abril, va consistir en una visita a l'Espai Canalla per presentar la proposta i una part dels materials a l'equip educatiu. Aquesta reunió va permetre obrir un espai de diàleg sobre la futura implementació de la proposta, i l'acollida va ser molt positiva. El pressupost estimat es va considerar raonable, especialment si es tenia en compte la qualitat dels materials i la seva fonamentació pedagògica.

La segona trobada, el 8 de maig, va incloure l'entrega definitiva dels materials i va esdevenir una jornada de celebració conjunta amb infants, educadores i participants del projecte. Aquesta trobada va tenir un fort component simbòlic i emocional, i va permetre reforçar els vincles entre totes les parts implicades, així com posar en pràctica i compartir de manera vivencial els recursos elaborats. Consulteu el recull documental de la jornada a l'[Annex X](#).

L'entitat ha valorat molt positivament tant la presentació com la documentació aportada (especialment els materials aportats i les propostes de reorganització dels espais) i va expressar la seva voluntat d'incorporar la proposta al nou local previst per al curs vinent. També es va reconèixer l'esforç fet per adaptar la proposta a les necessitats específiques del context i per elaborar recursos viables i ben justificats.

Aquesta impressió favorable es veu confirmada pels resultats de l'enquesta de satisfacció (vegeu [Annex XI](#)), tot i que amb alguns matisos. Les dues persones enquestades van puntuar amb un 9 i un 10 respectivament la valoració global del projecte, però algunes de les respostes parcials mostren valoracions lleugerament més discretes en aspectes concrets com l'adequació a l'espai. Aquesta diferència suggereix una valoració globalment positiva però matisada, que cal interpretar amb mirada crítica i constructiva. Per consultar totes les respostes, vegeu l'[Annex XII](#).

Tanmateix, durant la jornada de tancament, es va poder observar que els infants van respondre de manera molt participativa i espontània a la proposta, mostrant interès i implicació amb els materials preparats. Aquest fet és especialment rellevant, ja que confirma que la intervenció ha tingut una incidència significativa en el benestar i l'experiència dels més petits, que són, al cap i a la fi, el centre i la raó de ser del projecte.

Per tot plegat, podem concloure que la feina feta ha estat valuosa i transformadora, tant per a l'equip com per als infants, i que ha deixat una empremta positiva en el context educatiu i comunitari on s'ha desenvolupat.

8. Conclusions

En aquest apartat es comprova el grau d'assoliment dels objectius plantejats al llarg del projecte, tot valorant-ne els resultats obtinguts. També es proposen possibles línies de continuïtat i millora futura per al desenvolupament de l'Espai Canalla i s'hi recullen les principals limitacions detectades durant el procés.

En primer lloc, aquest Treball de Fi de Grau, emmarcat en el projecte d'Aprenentatge i Servei amb l'entitat La Troca, tenia com a objectiu general reorganitzar l'Espai Canalla per afavorir el desenvolupament integral dels infants de 0 a 3 anys. A partir d'una anàlisi inicial, una revisió teòrica i una proposta d'intervenció adaptada al context, es poden considerar complerts tant els objectius generals com els específics del projecte.

Per una banda, la creació d'un catàleg de materials classificats segons funcionalitat i adequació evolutiva respon plenament a l'objectiu específic de proporcionar recursos que fomentin el joc lliure i l'aprenentatge. Aquest catàleg es fonamenta en els principis teòrics de Jean Piaget, que assenyala la importància del joc sensoriomotor en l'etapa de 0 a 2 anys, i en les aportacions de Goldschmied sobre el valor dels materials inespecífics i naturals per a la descoberta lliure.

La proposta també s'alinea amb les idees de Vigotski, especialment pel que fa al paper de l'adult com a guia dins la Zona de Desenvolupament Proper. Durant la jornada de celebració-reconeixement, es va poder observar com les interaccions entre adults i infants afavorien l'adquisició de noves habilitats a través de l'acompanyament respectuós, un resultat que dona sentit al plantejament socioconstructivista del projecte.

Per l'altra banda, pel que fa a l'objectiu de donar orientacions per a una millor gestió dels recursos econòmics, el treball ha tingut en compte la realitat de l'entitat, que opera amb un pressupost limitat. És per aquest motiu que el pressupost té en compte el nivell de prioritat d'adquisició de cada material. A més, s'han posat a l'abast una gran quantitat de nous materials i se n'ha proposat de reciclats, tenint en compte la senzillesa i la qualitat dels materials en mans de l'infant com a font d'autonomia i desenvolupament.

A més, la reorganització de l'espai i dels racons de joc ha contribuït a crear ambients més acollidors, segurs i estimulants, que fomenten el moviment lliure i l'exploració, fent un acostament a la mirada pedagògica de Pikler. Això es va evidenciar durant l'activitat final, on els infants van mostrar-se actius, concentrats i autònoms, validant l'eficàcia de les accions implementades.

A més, les línies de futur del projecte apunten cap a la consolidació i ampliació de l'Espai Canalla dins del nou edifici de La Troca, la qual cosa obrirà noves possibilitats per a una millor distribució dels espais i una adequació més estable dels materials. En aquest sentit, es considera fonamental seguir renovant i ampliant els recursos didàctics a través de partides pressupostàries específiques sol·licitades a institucions públiques o entitats col·laboradores. Aquesta aposta per la continuïtat garantirà una resposta educativa de qualitat i adaptada a les necessitats dels infants i les seves famílies.

No obstant això, cal fer paleses alguns aspectes que han fet que el projecte hagi estat condicionat per diverses limitacions que han influït tant en el disseny com en l'abast de la intervenció. S'han classificat en tres grans blocs:

➤ Limitacions contextuais

El projecte ha estat condicionat per la manca d'un espai fix, fet que obliga a muntar i desmuntar els materials diàriament, limitant l'estabilitat dels ambients i la instal·lació d'elements permanents. A més, la proximitat amb aules de formació restringeix l'expressivitat dels infants per requeriments de silenci. També hi ha una falta d'espais d'emmagatzematge adequats, que condiciona la varietat i mida dels materials utilitzables. Finalment, les dificultats econòmiques de l'entitat han limitat l'abast material de la proposta, tot i que s'ha intentat compensar amb criteris de sostenibilitat i selecció pedagògica acurada.

➤ Limitacions ideològiques

Malgrat l'èxit general del projecte, cal assenyalar que la implementació real de la proposta educativa dependrà, en gran mesura, d'un canvi de paradigma per part de l'equip educatiu respecte a la consideració de l'espai i els materials com a elements educatius clau. Sense aquesta mirada, existeix el risc que l'espai es continuï percebent com un lloc de guarda i no com un context d'aprenentatge significatiu. Això es fa evident, per exemple, en la confusió de funcions dels materials, tot i tenir el catàleg amb anterioritat. També s'evidencia la necessitat d'un acompanyament professional adequat, ja que l'educadora de referència encara es troba en procés de formació i no se li ha proporcionat una guia suficient per comprendre la funció educativa dels recursos.

Tot i que no ha estat responsabilitat directa de les estudiants oferir formació o tutorització a l'equip educatiu, sí que s'ha elaborat una guia clara sobre el rol de l'adult (C. De Toro, comunicació personal, maig del 2025), i s'han facilitat diversos materials amb la corresponent explicació recollida al catàleg de materials.

➤ Limitacions personals

Tot i que el resultat del projecte ha estat globalment satisfactori i ben valorat per l'entitat, considero que hi ha aspectes que hauria pogut millorar com a estudiant implicada. En primer lloc, potser hauria estat útil establir un vincle més continuat amb l'equip educatiu de La Troca durant les fases de desenvolupament i entrega. Això hauria permès detectar amb més precisió les seves necessitats reals i assegurar que els materials i propostes s'integraven plenament en el seu dia a dia.

D'altra banda, reconec que involucrar més activament l'equip receptor des de l'inici hauria afavorit una proposta encara més ajustada al context. A nivell personal, aquest procés m'ha ajudat a entendre millor la importància de la comunicació i la coresponsabilitat quan es treballa amb entitats reals. Tot plegat, em quedo amb la sensació que la proposta ha estat significativa, especialment per als infants, però també amb la consciència que sempre hi ha marge per aprofundir i créixer professionalment.

Amb tot, el projecte ha permès connectar teoria i pràctica de manera significativa, oferint una resposta real a les necessitats educatives de l'Espai Canalla d'acord amb el seu context. Els objectius del treball han estat assolits, i el procés ha generat un impacte positiu tant en l'espai com en les dinàmiques de joc i relació.

9. Reflexions finals

Amb tot, la realització d'aquest Treball de Fi de Grau m'ha permès integrar, posar en pràctica i consolidar moltes de les competències adquirides al llarg del Grau en Educació Infantil, especialment aquelles vinculades a la planificació i organització d'espais i materials educatius, a la capacitat d'observació i anàlisi crítica de contextos reals, i a la comunicació amb diferents agents de la comunitat educativa. L'experiència viscuda m'ha reafirmat en la meua vocació i desig de desenvolupar-me professionalment a l'etapa del primer cicle d'educació infantil (0-3 anys), una franja d'edat que sovint queda invisibilitzada però que considero fonamental pel desenvolupament integral de l'infant.

Després d'aquest procés, em sento plenament preparada per incorporar-me al món laboral. Em considero competent tant pel que fa al tracte directe amb infants com en l'aplicació de plantejaments pedagògics respectuosos amb els ritmes i les necessitats individuals. Alhora, he pogut experimentar la importància del treball amb adults, tant pel que fa al vincle amb les famílies com a la col·laboració amb altres professionals. Aquesta dimensió relacional ha estat clau per entendre la tasca educativa com una responsabilitat compartida, on la comunicació, la confiança i la corresponsabilitat són essencials. També m'ha ajudat a reafirmar la meua capacitat per adaptar-me a contextos canviants i amb recursos limitats.

Tanmateix, també he viscut moments de certa incomoditat i contradicció. En alguns punts del projecte, he tingut la sensació que, per com està plantejat el format del treball, l'entitat es recolzava en excés en la figura de les estudiants, delegant tasques que, per la seva complexitat i responsabilitat, serien pròpies d'una professional graduada. Si bé reconec que l'experiència m'ha aportat molts aprenentatges (ja mencionats al llarg del treball), considero necessari denunciar que sovint es blanqueja aquesta situació amb l'argument del component formatiu. Crec que el fet de no percebre cap tipus de remuneració en un projecte d'aquesta envergadura posa de manifest una problemàtica estructural: la infravaloració del treball educatiu i, en particular, el de les estudiants en pràctiques o en períodes de formació final.

Aquesta reflexió no pretén desmerèixer l'experiència, sinó més aviat situar-la dins d'un marc crític i realista que em convida a pensar quin tipus de professional vull ser i quin model educatiu i laboral vull contribuir a transformar.

En definitiva, em sento motivada a seguir formant-me, a implicar-me en projectes amb impacte social i, sobretot, a defensar una educació infantil digna, de qualitat i reconeguda socialment i econòmicament.

10. Referències bibliogràfiques

- Ajuntament de Barcelona. (s.d.). *Ajuntament de Barcelona*. <https://ajuntament.barcelona.cat/ca/guerra>
- Ajuntament de Barcelona. (s.d.). *Mapes imprimibles*. <https://ajuntament.barcelona.cat/mapes-imprimibles/ca/>
- Arnaiz, V., Conesa, R., Edo, T., Ruiz, M., & Sogas, T. (1983). *L'activitat psicomotriu a l'escola-bressol*. Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona. https://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/150582/1/Documents_A66.pdf
- Bach Pujol, J. (2013). *Disseny d'espais ideals a una llar d'infants* (Treball Final de Grau). Universitat de Vic. <http://hdl.handle.net/10854/2507>
- Bowlby, J. (1988). *Una base segura: Aplicaciones clínicas de una teoría del apego*. Paidós. <https://holossanchezbodas.com/wp-content/uploads/2021/08/John-Bowlby-Una-base-segura.pdf>
- Bruner, J. (1986). Juego, pensamiento y lenguaje. *Perspectivas: revista trimestral de educación*, 16(1), 85-95. UNESCO. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000069210_spa
- Cañas Gutiérrez, A. M. (2010, febrer). Els materials en educació infantil. *Revista CSIF*, 27. ISSN 1988-6047. https://archivos.csif.es/archivos/andalucia/ensenanza/revistas/csicsif/revista/pdf/Nu_mero_27/ANA_M_CANAS_1.pdf “LOS MATERIALES EN EDUCACIÓN INFANTIL”
- Chaves Salas, A. L. (2001). Implicaciones educativas de la teoría sociocultural de Vigotski. *Revista Educación*, 25(2), 59-65. Universitat de Costa Rica. <https://www.redalyc.org/pdf/440/44025206.pdf>
- Escola l'Espill. (2022). *Quins materials tenim a l'aula?* [Pàgina web]. Escola l'Espill. <https://escolaespill.cat/alumnes/quins-materials-tenim-a-laula/>
- Generalitat de Catalunya. (2012). *L'infant de 0 a 3 anys. Guia de desenvolupament per a les famílies i el personal educador*. Departament d'Ensenyament. https://xtec.gencat.cat/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0087/d48e6658-4868-4846-a6f7-7a36f83ea845/guia_de_desenvolupament_0-3_anys.pdf
- Guerra García, J. (2020). El constructivismo en la educación y el aporte de la teoría sociocultural de Vygotsky para comprender la construcción del conocimiento en el ser humano. *Revista Dilemas Contemporáneos: Educación, Política y Valores*, 7(2). Article 77. <https://dilemascontemporaneoseduccionpoliticayvalores.com/index.php/dilemas/article/view/2033/2090>

- Institut Obert de Catalunya. (s.d.). *Teoria de Jean Piaget*. Formació professional. https://ioc.xtec.cat/materials/FP/Recursos/fp_edu_m07_web/fp_edu_m07_htmlindex/WebConte nt/u1/media/teoria_de_jean_piaget.pdf
- Jackson, S. (2014). Elinor Goldschmied i la panera dels tresors. *I+E: Infància i Educació*, 32, 34. https://www.rosasensat.org/magazines/infancia-europa/20/ieur_20.pdf#page=32
- La Troca. (2023). *Què és La Troca?* [Pàgina web]. La Troca Sants. <https://latrocasants.org/que-es-la-troca/>
- Laorden Gutiérrez, C., & Pérez López, C. (2002). El espacio como elemento facilitador del aprendizaje. Una experiencia en la formación inicial del profesorado. *Pulso*, 25, 133-146. <https://doi.org/10.58265/pulso.4894>
- Moll, L. C. (1993). *Vygotsky, la educación y la cultura en acción*. https://www.academia.edu/35154063/Vygotski_y_educacion_Moll?source=swp_share
- Nicholson, S. (1971). How not to cheat children, the theory of loose parts. *Landscape Architecture*, 62 (1), 30-34. <https://media.kaboom.org/docs/documents/pdf/ip/Imagination-Playground-Theory-of-Loose-Parts-Simon-Nicholson.pdf>
- Noguera Sastre, M. (2017). *Joc heurístic a l'etapa d'educació infantil* (Treball de Fi de Grau). Universitat de les Illes Balears. https://dspace.uib.es/xmlui/bitstream/handle/11201/4594/Noguera_Sastre_Marta.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Òdena, P. (2023). Escola 0-3. Emmi Pikler i l'educació dels més petits. *Infància*, 250. <https://www.rosasensat.org/revista/infancia-250/escola-0-3-emmi-pikler-i-leducacio-dels-mes-p etits/>
- Pérez Pérez, L. (s.d.). *Planificació dels espais, els temps i els recursos en educació infantil*. Institut Obert de Catalunya (IOC). https://ioc.xtec.cat/materials/FP/Recursos/fp_edu_m02_web/fp_edu_m02_htmlindex/media/fp_edu_m02_u3_pdfindex.pdf
- Pikler, E. (1969). *Moverse en libertad: Desarrollo de la motricidad global*. Narcea Ediciones. <https://desarrolloinfantil.com.ar/wp-content/uploads/2021/05/moverse-en-libertad.pdf>

- Sepúlveda Alarcón, S. (2023). *Joc i moviment lliure: Acompanyar el desenvolupament psicomotor a l'Escola Bressol* [Treball de fi de grau, Universitat de Barcelona]. <https://hdl.handle.net/2445/201275>
- Universidad Francisco de Vitoria (s.d.). *La teoria del desarrollo cognitivo de Piaget*. UFV. <https://fpsuperiorufv.es/blog/la-teoria-del-desarrollo-cognitivo-de-piaget/>
- Universitat Oberta de Catalunya. (2021) *Els estadis de Piaget: Coneix les quatre etapes del desenvolupament cognitiu*. UOC. <https://fp.uoc.fje.edu/ca/blog/els-estadis-de-piaget-coneix-les-quatre-etapes-del-desenvolupament-cognitiu/>
- Vendrell, R. (2009). El joc lliure: un espai natural per al desenvolupament infantil. *Aloma: Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport*, 25, 137-159. Universitat Ramon Llull, FPCEE Blanquerna. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3101241>
- Viquipèdia. (2024). *Sants*. [Pàgina web]. Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure. <https://ca.wikipedia.org/wiki/Sants>

11. Annexes

- [Annex I](#)
- [Annex II](#)
- [Annex III](#)
- [Annex IV](#)
- [Annex V](#)
- [Annex VI](#)
- [Annex VII](#)
- [Annex VIII](#)
- [Annex IX](#)
- [Annex X](#)
- [Annex XI](#)
- [Annex XII](#)